

Digitální věková nerovnost

Autorky:: Danijela Birt Katić, Jadranka Brkić Vejmelka, Ines Cvitković Kalanjoš

Digitální věková nerovnost znamená rozdílné výchozí pozice v souvislosti s používáním digitálních nástrojů uživateli různých věkových skupin. Proces digitalizace se v jednotlivých zemích Evropy a světa liší. Nicméně problém generačních rozdílů je přítomen téměř všude. Používání digitálních nástrojů uživateli třetího věku ovlivňuje řada faktorů: pohlaví, sociálně-ekonomický kontext, dostupnost sítě, úroveň vzdělání, místo bydliště (venkov/město), motivace atd. Generační rozdíly jsou častým jevem, zejména proto, že obyvatelstvo starší 65 let tvoří stále větší část populace, např. v členských státech EU až 20,3 % z celkového počtu obyvatel v roce 2019. Rozvoj technologií zároveň nabízí nové digitální nástroje k překonání generační propasti.

O co jde?

Na úvod je vhodné přečíst si koncept digitální generační nerovnosti. To by mohlo objasnit význam tohoto pojmu. Mnoha starším lidem bez znalosti nejnovějších digitálních znalostí a dovedností hrozí, že budou znevýhodněni. Příklady z každodenního života ukazují na rostoucí digitální propast u starších lidí. Učitelé by měli podniknout určité kroky, aby si žáci uvědomili věkový rozdíl v používání digitálních nástrojů. Může jít o hru asociací, prostřednictvím které každý žák a učitel vyjádří osobní asociaci k pojmu digitální věková nerovnost prostřednictvím obrázků, slov, pojmů. To nám může promítnout řadu aspektů zmíněného problému, které si možná ani neuvědomujeme.

Vyzkoušejte to

Příklad 1:

Tento příklad pomáhá studentům pomáhat starším lidem. Pomozte studentům nastavit bezpečná hesla a stáhnout si do svých zařízení aplikaci pro správu hesel, aby si nemuseli pamatovat všechna přihlašovací hesla. Podívejte se na jejich nastavení soukromí na sociálních sítích a ukažte jim, jak nastavit své údaje tak, aby je viděli pouze jejich přátelé. Projděte si zásady ochrany osobních údajů na webových stránkách, kde mohou nakupovat, platit účty nebo sdílet informace o zdravotním stavu a ukažte jim, že mnohé výhody používání digitálních nástrojů převažují nad bezpečnostními riziky. Založte si sešit, do kterého chcete zapisovat hesla a uživatelská jména.

- Jak digitální bezpečnost ovlivňuje náš život?
- Potřebují starší lidé bezpečná opatření, a pokud ano, proč?
- Co si myslíte o uchovávání a „ukládání“ důležitých údajů, slov/hesel?
- Co znamená bezpečnost dat v digitálním světě?

Příklad 2

Chcete-li pomoci starším lidem používat digitální nástroje a motivovat je, vyzvěte studenty, aby povzbudili své rodiče, sousedy, aby napsali zprávu nebo dopis členům rodiny (dětem, rodičům) nebo přátelům prostřednictvím e-mailu.

- Považujete se za schopné připravit studenty na to, aby se stali učiteli starších lidí?
- Jak je možné žáky/studenty senzibilizovat k práci a pomoci starším lidem?

Příklad 3

Zkusme používat internet! Můžeme si otevřít zajímavou stránku a surfovat na ní. Zkuste najít nejzajímavější témata pro seniory. Zjistěte, jak se vyhnout nežádoucím odkazům, stránkám apod. Zkuste najít vhodné aplikace pro bezplatné digitální vzdělávání (<https://seniorplanet.org>).

- Víte o nějaké iniciativě zaměřené na digitální gramotnost pro seniory ve vaší místní komunitě?
- Jakou pozornost věnuje vaše škola digitální gramotnosti, zejména pro starší zaměstnance?

Příklad 4

Existují aplikace, které starším lidem umožňují častější používání digitálních nástrojů. Existuje například hlasová aktivace domácích spotřebičů (IoT) pro uživatele s omezenou pohyblivostí, systém rozpoznávání řeči poháněný umělou inteligencí, který dokáže komunikovat v různých dialektech. Všechny tyto prostředky jsou vylepšení a dosahuje se jimi lepší komunikace, zejména u starších uživatelů.

- Myslíte si, že stávající aplikace jsou vhodné pro starší uživatele?
- Zkuste některé z těchto aplikací používat se svými studenty a zeptejte se jich na jejich názor.
- Kde je vaše místo při rozhovoru o tomto konceptu, máte problémy s používáním nových digitálních nástrojů?

Příklad 5

Některá cvičení lze využít na chytrých telefonech, chytrých hodinkách, které se naučí používat velmi užitečné aplikace (krokoměr), fitbit (<https://www.fitbit.com/global/eu/home>), MyFitnessPal (<https://www.myfitnesspal.com>), Health (<https://www.health.com/#main>). Doporučíme začít s nejjednoduššími aplikacemi.

- Je možné sledovat (všechny) inovace v digitálním světě?

- Připadá vám rychlé zdokonalování digitálních nástrojů trochu frustrující?

Řekněte to kolegům

Povídejte si se svými kolegy a žáky/studenty o problémech při používání digitálních nástrojů vyplývajících z generační nerovnosti. Jaké problémy se vyskytují nejčastěji? Navrhněte měsíční krátké schůzky (živě či online), kde byste probírali aktuální problémy s používáním digitálních aplikací.

Příklady, ke kterým dojdete při práci se svými studenty lze každopádně sdílet s kolegy ve vašem kolektivu, ale byli bychom rádi, kdybyste je sdíleli prostřednictvím mapy Digital Inclusion Map na webové stránce DigitClue. Mapa digitální inkluze je mapa světa, do kterém můžete vnášet své vlastní projekty, materiály, ideje a dávat komentáře o digitální gramotnosti ve vaší zemi.

Přemýšlejte dál

Pokuste se uvažovat o významu věkového rozdílu v kontextu digitálního, nebo co to znamená. Pokud jste si vědomi problému, nevíte o jiných možnostech, jak překonat digitální propast? Přemýšlejte v určitém životním věku a možných problémech, které by se mohly vyskytnout při používání digitálních aplikací.